

Alueellinen toimeentulotukiasioiden neuvottelukunta 15.12.2023

**Palvelualuepäällikkö
Pirjo Kirvesmies**

Toimeentulotuki

1 §

Toimeentulotuen tarkoitus

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. ([3.11.2000/923](#))

2 §

Oikeus toimeentulotukeen

Jokaisella on oikeus saada toimeentulotukea, jos hän on tuen tarpeessa eikä voi saada toimeentuloa ansiotyöllään, yrittäjätoiminnallaan, toimeentuloa turvaavien muiden etuuksien avulla, muista tuloistaan tai varoistaan, häneen nähden elatusvelvollisen henkilön huolenpidolla tai muulla tavalla.

Jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elatuksestaan sekä, siinä laajuudessa kuin avioliittolaissa ([234/1929](#)), lapsen elatuksesta annetussa laissa ([704/1975](#)) ja muussa laissa säädetään, puolisonsa sekä alaikäisten lastensa ja ottolastensa elatuksesta.

Perustoimeentulotuki

7 § [\(9.12.2022/1023\)](#)

Perustoimeentulotuki

Toimeentulotukihakemus tehdään Kansaneläkelaitokselle, joka ratkaisee hakijan oikeuden perustoimeentulotukeen. Perustoimeentulotukea myönnettäessä huomioon otettaviin perusosalla katettaviin menoihin (*perusosa*) kuuluvat ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, puhelimen ja tietoliikenteen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat muut henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

Perusosalla katettavien menojen lisäksi *muina perusmenoina* otetaan tarpeellisen suuruisina huomioon muut kuin perusosaan sisältyvät asumis-, terveydenhuolto- ja muut menot.

Hakemus täydentävästä tai ehkäisevästä toimeentulotuesta tehdään hyvinvointialueelle, jos hakija on saanut hakemusta koskevalle ajalle tehdyn päätöksen perustoimeentulotuesta.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

7 c § [\(9.12.2022/1023\)](#)

Täydentävä toimeentulotuki

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruusina henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta, lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita ja muita näihin verrattavia olosuhteita tai tarpeita.

8 § [\(9.12.2022/1023\)](#)

Ehkäisevä toimeentulotuki

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää tuen saajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Hyvinvointialue päättää tuen myöntämisen perusteista.

Yhteistyö Kelan ja hyvinvointialueen kesken

Kun kyse on perustoimeentulotuesta, asiakkaalle tulee järjestää mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti Kansaneläkelaitoksen toimihenkilön kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun asiakas on tätä pyytänyt Kansaneläkelaitokselta.

Kun kyse on täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta, asiakkaalle tulee järjestää mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti hyvinvointialueen sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa vastaavassa ajassa.

Hyvinvointialueen sosiaalihuolto voi antaa asiakkaastaan lausunnon Kansaneläkelaitokselle perustoimeentulotukiasian käsittelyä varten. Sosiaalihuollon tulee kuulla asiakasta ennen lausunnon antamista sekä informoida häntä lausunnon sisältämistä tiedoista ja lausunnon tarkoituksesta.

Valtakunnallinen ja alueellinen neuvottelukunta

- **Toimeentulotukilain 4 §:n mukaan toimeentulotukitoiminnan yleinen johto, ohjaus ja kehittäminen kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle**
- **Kansaneläkelaitos (Kela) vastaa perustoimeentulotuen toimeenpanosta ja hyvinvointialueet vastaavat täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen toimeenpanosta**
- **Toimeentulotuki on viimesijainen tukimuoto ja muiden järjestelmien toiminta vaikuttaa myös toimeentulotukeen ja siksi toimeentulotukilakiin lisättiin säännökset valtakunnallisesta ja alueellisista neuvottelukunnista**
- **Neuvottelukuntien tarkoituksena on varmistaa viranomaisten välisen yhteistyön toteutuminen ja tuoda esiin mahdollisia kehittämistarpeita**

Valtakunnallinen neuvottelukunta

- Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama toimeentulotukiasioiden neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata toimeentulotukiasioiden soveltamiskäytäntöä ja viranomaisten välistä yhteistyötä sekä tehdä esityksiä toimeentulotukea koskevista asioista.
- Neuvottelukuntaan kuuluu muun muassa STM:n, valtiovarainministeriön, THL:n, Kelan, Helsingin kaupungin, hyvinvointialueiden sosiaalihuollon, Kuntaliiton ja Suomen sosiaali- ja terveys ry:n edustus.
- Valtakunnallisen toimeentulotukiasioiden neuvottelukunnan nykyinen toimikausi on 15.6.2023-31.5.2027.
- Neuvottelukunta kokoontuu vuoden 2024 aikana neljä kertaa.
- Nykyisellä toimikaudella neuvottelukunnan tehtävänä on edistää ja jatkokehittää muun muassa
  - asumismenojen kohtuullisen tason määrittelyä
  - perusosan alentamiseen liittyvää prosessia.
- **Puheenjohtaja**
Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö
- **Varapuheenjohtaja**
Eveliina Pöyhönen, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Alueellinen neuvottelukunta

- Alueellisen yhteistyön varmistamiseksi toimeentulotukilain 27 e §:ssä säädetään hyvinvointialueiden velvollisuudesta asettaa alueellinen toimeentulotukiasioiden neuvottelukunta.
- Neuvottelukunnassa tulee olla puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja vähintään kuusi muuta jäsentä.
- Kullakin jäsenellä puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta tulee olla henkilökohtainen varajäsen.
- Jäseninä voivat olla hyvinvointialueella toimivia viranomaisia, kansalaisyhteiskunnan edustajia, Kelan edustaja ja asiantuntijajärjestöjen edustajia. Asiakasnäkökulma tärkeä.
- Neuvottelukunnan puheenjohtajan tulee olla hyvinvointialueen viranhaltija.
- Neuvottelukunnan toimikausi neljä (4) vuotta kerrallaan.
- Neuvottelukunnan tulee raportoida toiminnastaan sosiaali- ja terveysministeriölle vuosittain.

Alueellisen neuvottelukunnan keskeiset tehtävät

- 1) Esitysten ja lausuntojen antaminen toimeentulotukiasioiden käsittelyn kehittämistä ja yhteistyön toteuttamista koskevista asioista alueellaan
- 2) Toimeentulotukilain käytännön soveltamista koskevan tiedon saaminen valtakunnallisen neuvottelukunnan työhön sekä sosiaali- ja terveysministeriön toimeentulotukiasioita koskevaan valmistelutyöhön
- 3) Keskustelun herättäminen toimeenpanoon vaikuttavista alueellisista erityispiirteistä
  - alueen palveluverkkoa ja eri paikallistahojen kanssa tehtävän yhteistyön järjestämisen muotoja koskevat asiat
  - asumisen kysymykset
  - kuntouttavaan työtoimintaan liittyvät yhteistyökysymykset
  - muihin työllisyysasioihin liittyvät yhteistyökysymykset
  - Kelan ja hyvinvointialueen yhteistyön toteuttaminen
  - muut asiat